

ZGWL.WZU.0007.02.2025



STANOWISKO

**Zrzeszenia Gmin Województwa Lubuskiego
nr 01/2025 z dnia 06.03.2025 r. w sprawie:**

**potrzeby zmiany ustawy o pomocy społecznej
w zakresie finansowania kosztów pobytu osób
ubezwłasnowolnionych w domach pomocy społecznej**

Zarząd Zrzeszenia Gmin Województwa Lubuskiego dostrzega potrzebę wprowadzenia zmian w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1283 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”, w zakresie finansowania kosztów pobytu osób ubezwłasnowolnionych całkowicie w domach pomocy społecznej (DPS), które zamieszkują poza gminą swojego opiekuna prawnego.

1. Aktualny stan prawny

Obecne przepisy nakładają na gminę miejsca zamieszkania opiekuna prawnego obowiązek pokrywania kosztów pobytu osoby ubezwłasnowolnionej w DPS, niezależnie od tego, gdzie osoba ta faktycznie przebywa i korzysta z usług publicznych. Powoduje to nadmierne obciążenie finansowe gmin, które nie są faktycznie związane z osobą ubezwłasnowolnioną, a jednocześnie zwalnia z tych kosztów gminę, na terenie której osoba faktycznie mieszka i korzysta z infrastruktury publicznej.

Zgodnie z art. 101 ustawy:

- Dla mieszkańca domu pomocy społecznej właściwa jest gmina, która skierowała go do tej jednostki.
- Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania opiekuna prawnego ponosi obowiązek finansowy za pobyt osoby ubezwłasnowolnionej w DPS.

Z kolei art. 27 Kodeksu cywilnego stanowi, że miejscem zamieszkania osoby pozostającej pod opieką jest miejsce zamieszkania opiekuna prawnego. Przepis ten powoduje, że gmina miejsca zamieszkania opiekuna prawnego, a nie faktycznego miejsca pobytu osoby ubezwłasnowolnionej, ponosi koszty jej pobytu w DPS.

2. Uzasadnienie potrzeby zmian legislacyjnych

Obecny stan prawny prowadzi do sytuacji, w której gmina miejsca zamieszkania opiekuna prawnego musi finansować pobyt osoby ubezwłasnowolnionej w DPS w innej gminie, mimo że nie jest z nią faktycznie związana. Skutkuje to nierównym rozłożeniem kosztów i obciążeniem gmin, które nie korzystają z podatków ani innych wpływów od tej osoby.

Przykładowo, mieszkaniec gminy X zostaje ubezwłasnowolniony, a sąd wyznacza na jego opiekuna prawnego osobę z gminy Y. W efekcie to gmina Y, mimo braku faktycznego związku z osobą ubezwłasnowolnioną, musi ponosić koszty jej pobytu w DPS. Jednocześnie gmina X, w której mieszkaniec faktycznie żył, pracował i korzystał z lokalnych usług publicznych, nie ponosi żadnych kosztów.

Taki system prowadzi do nierównomiernego rozkładu wydatków między gminami i nie odzwierciedla rzeczywistych powiązań społecznych i administracyjnych. Brak mechanizmu rekompensaty finansowej dodatkowo pogłębia ten problem.

3. Zakres proponowanych zmian

Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego postuluje zmianę przepisów w taki sposób, aby koszty pobytu osoby ubezwłasnowolnionej w DPS ponosiła gmina faktycznego miejsca jej zamieszkania, a nie gmina miejsca zamieszkania opiekuna prawnego.

Zmiana mogłaby zostać wprowadzona poprzez nowelizację art. 101 ustawy o pomocy społecznej i dodanie nowych ustępów regulujących tę kwestię:

„W przypadku osób ubezwłasnowolnionych całkowicie, umieszczonych w domu pomocy społecznej na wniosek opiekuna prawnego zamieszkałego na terenie innej gminy niż miejsce faktycznego zamieszkania osoby ubezwłasnowolnionej, gmina faktycznego miejsca zamieszkania osoby ubezwłasnowolnionej ponosi koszty jej pobytu w DPS.”

Rozwiązanie to pozwoli na bardziej sprawiedliwe rozłożenie obciążeń finansowych między jednostkami samorządu terytorialnego i wyeliminuje sytuacje, w których gminy niepowiązane z osobą ubezwłasnowolnioną są zmuszane do finansowania jej pobytu w DPS.

Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego apeluje o podjęcie działań legislacyjnych w tym zakresie celem przywrócenia równowagi finansowej i zapewnienia jasności prawnej w odniesieniu do finansowania kosztów pobytu osób ubezwłasnowolnionych w domach pomocy społecznej.

PREZES
Zrzeszenia Gmin Województwa Lubuskiego:
Bartłomiej Kucharyk